



## ХӨВСГӨЛ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

АЗДТГ-ын байр, А корпус 3 давхар,  
Мөрөн сум, Хөвсгөл аймаг, 67120  
Утас/факс: 7038 3793, Цахим шуудан: khuvsgul@audit.gov.mn  
Цахим хуудас: www.audit.mn

2024.07.30 № 01/594  
танай \_\_\_\_\_-ны № \_\_\_\_\_-т

ХӨВСГӨЛ АЙМГИЙН ИХ-УУЛ  
СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМЫН  
ХОРООНЫ ДАРГА  
Б.МЯНГАНБАЯР ТАНАА

### Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.4-т заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Хөвсгөл аймгийн Их-Уул сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Хөвсгөл аймгийн Их-Уул сумын Ардчилсан намын хорооны сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

#### Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Хөвсгөл аймгийн Их-Уул сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигч нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

#### Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

#### Дүгнэлт

Хөвсгөл аймгийн Их-Уул сумын Ардчилсан намын хорооны Хөвсгөл аймгийн Их-Уул сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор

ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлага болон холбогдох бусад хууль, тогтоомжид тус тус нийцсэн байна.

Хөвсгөл аймгийн Их-Уул сумын Ардчилсан намын хорооны сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр (3 хуудас)-ийг хавсаргав.

Хувийг: Хөвсгөл аймгийн Их-Уул сумын Ардчилсан намын хороонд

Хувийг: Хөвсгөл аймгийн Их-Уул сумын Сонгуулийн хороонд

Хавсралт . . . хуудаатай

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ  
АУДИТОР



А.ЭРДЭНЭБААТАР

ХӨВСГӨЛ АЙМГИЙН ИХ-УУЛ СУМЫН  
АРДЧИЛСАН НАМЫН ХОРОО

Хөвсгөл аймгийн Их-Уул сумын Ардчилсан намын  
2024-2028 онд дэвшүүлэх мөрийн хөтөлбөр

**Нэг. Иргэдийн сэтгэл ханамж, эрх зүйн боловсролд суурилсан төрийн удирдлага**

1. Төрийн албан хаагчдын ажлын хариуцлагыг нэмэгдүүлж, ажлын чанар үр дүнг дээшлүүлнэ.
2. Байгууллагын дэргэдэх "Эцэг, эхийн зөвлөл"-ийн үйл ажиллагааг идэвхжүүлэх
3. Хуулийн хөтөч- хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.
4. Төрийн албан хаагчдын нийгмийн баталгааг хангах, ажиллах нөхцөлийг сайжруулж, сургалтын материаллаг бааз, хэрэглэгдэхүүнийг нэмэгдүүлнэ
5. Авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх үйл ажиллагааг нийтэд түгээж, авлига, албан тушаалын гэмт хэргээс ангид байх хандлага, ухамсрыг төлөвшүүлж, төрийн байгууллага, иргэдийн мэдээлэл солилцох тогтолцоог боловсронгуй болгон ил тод байдлыг хангана.
6. "Цахим Монгол" арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.
7. Сумын төр, төсвийн байгууллагын үйл ажиллагаанд төлөвлөгөөт болон төлөвлөгөөт бус хяналт, шалгалт, дотоод аудит хийх ажлыг жилд 1 удаа зохион байгуулах

**Хоёр. Хүний хөгжлийн бодлого**

1. Залуучуудыг хөгжлийн салбар зөвлөлийн үйл ажиллагааг идэвхжүүлэх, залуучуудын хөгжлийн зөвлөл, залуучуудын элчийн үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх, салбар зөвлөлийн төлөвлөгөөг батлан хэрэгжилтийг хангаж тайлагнах
2. Жендерийн боловсролыг бүх нийтэд олгох сургалт, сурталчилгаа, нөлөөллийн ажлыг өрнүүлэх
3. Цэцэрлэгийн болон бага насны хүүхдүүдэд Монголын түүх, хэл соёл, үндэсний өв, уламжлал ёс заншил, эх оронч сэтгэлгээ, үндэсний үнэт зүйлээ дээдэлсэн иргэн болгох, сургах танин мэдүүлэх талаар боловсролын байгууллагын гаргасан санал санаачилгыг бодлогоор дэмжиж ажиллана.
4. "Хамтарсан баг"-ийн үйл ажиллагааг сайжруулан хүүхдийн өмнө тулгамдаж буй асуудлыг оновчтой шийдвэрлэн залуучуудын холбоо, хүүхдийн эрхийг хамгаалах байгууллагуудыг бодлогын түвшинд дэмжиж ажиллана
5. "Хүүхдийн зөвлөл"-ийн дүрэм төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг ханган хүүхдийн орчинд урьдчилан сэргийлэх хяналт тавих
6. Аймаг, орон нутгаас ахмадуудын дунд зохион байгуулж буй урлаг, спортын уралдаан, тэмцээнд ахмадуудын санал санаачилгыг дэмжиж ажиллана.

1720000001 : 0070605



0000000001

7. Гэр бүлийн хүчирхийллийн зөрчил, гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх нөлөөллийн үйл ажиллагааг зохион байгуулж, "Хүчирхийлэлгүй баг, сум" аяныг өрнүүлж үр дүнг тооцох

#### **Гурав. Эрүүл мэндийн зорилт**

1. Иргэн бүрийг урьдчилан сэргийлэх, эрт илчүүлгийн үзлэг, оношилгоо, халдварт, халдварт бус өвчний эрт илчүүлгийн цогц үйлчилгээ шинжилгээнд бүрэн хамруулах
2. Эрүүл идэвхтэй амьдралын хэв маягийг төлөвшүүлэх иргэдэд эрүүл мэндийн боловсрол олгох олон талт нөлөөллийн ажлыг зохион байгуулах
3. "Эрүүл хүүхэд бидний ирээдүй" урианы дор хүүхэд бүрийг жил болгон эмнэлгийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгт, шаардлагатай тохиолдолд шинжилгээнд хамруулан, эрүүл өсөж бойжих нөхцөлийг бүрдүүлнэ

#### **Дөрөв. Боловсролын бодлого**

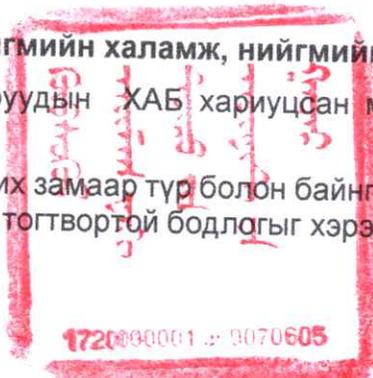
1. Бага, дунд боловсролын чанарын болон суралцагчийн сургалтын ахиц, дэвшлийн үнэлгээг тогтмол хийж, хоцрогдлыг арилгах цогц төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангаж ажиллах
2. Сургууль завсардсан хүүхдийн судалгаа гаргаж боловсролд тэгш хамруулан сургахад хамтран ажиллах
3. Эх хэлний сургалтын чанарыг дээшлүүлэхэд онцгойлон анхаарч хамтран ажиллах
4. Хамран сургалтыг нэмэгдүүлж, 5 настай хүүхдийг СӨБ-д бүрэн хамруулахад багийн дарга нартай хамтран ажиллана.

#### **Тав. Биеийн тамир, спорт, урлаг, соёлын бодлого**

5. Сум нийтийн биеийн тамирын арга зүйчийн ажлын байрыг тогтмол хангах
6. Сумын Засаг даргын нэрэмжит "Спортын олон төрөлт тэмцээн"-ийг жил бүр зохион байгуулна.
7. Ажлын байрны дасгал хийж хэвшиж, амьдралын зөв дадалтай болсон айл өрх, албан байгууллагыг шагнаж урамшуулна.
8. Багуудын хооронд "Угийн бичиг" хөтлөлтийн уралдааныг зарлаж шилдэг "Хөтөч" баг шалгаруулах
9. Суманд "Үндэсний сурын харваа"-ны спортыг хөгжүүлэхэд анхаарч ажиллах, бүсийн сумдын мэргэдтэй хамтран ажиллах
10. Морин хуурын багштай болж, Хуучир, ятга тэргүүтэй үндэсний хөгжмийн дугуйланг тогтмолжуулна

#### **Зургаа. Хөдөлмөр эрхлэлт, нийгмийн халамж, нийгмийн даатгалын чиглэлээр-4**

11. Аж ахуйн нэгж, албан газруудын ХАБ хариуцсан мэргэжилтнийг мэргэшүүлэх сургалтад хамруулах
12. Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих замаар түр болон байнгын ажлын байр нэмэгдүүлж, хөдөлмөр эрхлэлтийн шинэ тогтвортой бодлогыг хэрэгжүүлж ажиллана.



000000000002

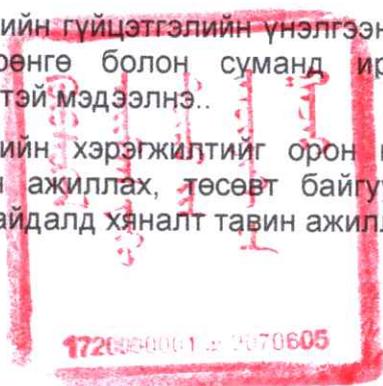
13. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжиж, нийгмийн үйлчилгээний хүртээмжийг сайжруулна.
14. Идэвхтэй ажил хайж байгаа иргэдийг бүртгэн түр болон бүр ажлын байрт зуучлах ажлыг зохион байгуулна.

**Долоо. Хөдөө аж ахуй ногоон хөгжлийн бодлого-8**

15. Мал, амьтны халдварт, гоц халдварт өвчингүй тайван бүс нутгаа баталгаажуулах тандалт шинжилгээ хийх, халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлж ажиллах, өвчлөл гарсан тохиолдолд шуурхай арга хэмжээг авч ажиллах.
16. Мал эмнэлэг үржлийн тасаг, мал эмнэлгүүдийн ажлын уялдаа холбоог сайжруулж, төрөөс тавих хяналтыг нэмэгдүүлэх замаар урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг чанаржуулж, малчдыг мэдээллээр бүрэн хангаж "Эрүүл малтай сум" болно.
17. Малын тоо толгойн албан татварыг сумын ИТХ-аар хэлэлцүүлэн тогтоож хэрэгжилтийг ханган ажиллана, Татвар төлөгчдийг татварын хуулийг сайн дураараа дагаж мөрдөх дадалд хэвшүүлэх тэдний татварын боловсролыг дээшлүүлэх ажлыг зохион байгуулна
18. "Тэрбум мод тарих хөдөлгөөн"-ийг эрчимжүүлж ногоон байгууламж ойжуулалтын хэмжээг нэмэгдүүлэх
19. Ойн санг нөхөн сэргээж ойжуулах хөдөлгөөн өрнүүлэн ард иргэдийн оролцоотойгоор ой цэвэрлэгээний ажлуудыг зохион байгуулна.
20. Хортон устгалын ажлыг зохион байгуулах
21. Ой хээрийн түймрээс урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах, сургалт сурталчилгааг зохион байгуулах
22. "Хоршооны хөгжлийг дэмжих жил"-ийн хүрээнд хоршоодын үйл ажиллагааг дэмжих ажлыг зохион байгуулах

**Найм. Ил тод төсөв, санхүүгийн бодлого**

23. 1. Орон нутгийн хөгжлийн сангийн гүйцэтгэлийн үнэлгээний хувийг 50%-д хүргэж, сум хөгжүүлэх сангийн хөрөнгө болон суманд ирж буй аливаа төсөл, хөтөлбөрүүдийг иргэдэд нээлттэй мэдээлнэ.
24. 2. Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтийг орон нутагт зохион байгуулж шуурхай удирдлагаар ханган ажиллах, төсөвт байгууллагын шилэн дансны мэдээллийн үнэн зөв, бодит байдалд хяналт тавин ажиллах



0000000003